

MANUEL IBÁÑEZ ESCOFET, DIRECTOR ADJUNT DE
«LA VANGUARDIA»

Purament i essencialment, un periodista.

«Jo sóc purament i essencialment un periodista» fa Manuel Ibáñez Escofet (Barcelona, 1917), encara director adjunt de «La Vanguardia». Un diari, una institució, que passa per moments de canvi i convulsió. Escofet, un mestre del periodisme català, en parla. De «La Vanguardia» i de la seua biografia de periodista exemplar.

El periodisme va atrapar Ibáñez Escofet als disset anys: «I, sobretot, el que m' enamorava era anar cada vespre al diari i sentir aquella olor de tinta i de paper que se't posa al cap». El diari d'Escofet, el diari d'Unió Democràtica, era *El Matí*. La guerra, però, va esguerrar la vida o els somnis de multitud de joves.

Ibáñez Escofet va eixir-ne, de la guerra, del camp de concentració, amb les mans al cap: «Sempre dic, i ho he escrit, que jo no sóc ni dels vencedors ni dels vençuts, sinó dels avergonyits». Avergonyit, però no paralitzat: «En vaig sortir amb la convicció que el país no necessitava herois apassionats sinó ciutadans de cada dia. I que jo volia, i em penso que encara ho faig ara escrivint, ajudar a la creació de ciutadans de cada dia, tolerants, pacífics, actius, catalans...».

«Vaig fer de tot abans de tornar a fer de periodista. Vaig treballar a can Rivière. Vaig portar una fàbrica de gèneres de punt fins que la cosa va quedar molt clara: aquell no era el meu món, el meu món era el periodisme. ¡Alerta!, no hi dic que tingui una vocació d'escriptor, encara que escrigui més o menys bé, o amb més o menys preocu-

—Bé, sí, també la feia Rosselló, el director, Pla també en parla...

—*Exactament hi escriu: «Rosselló: tarragoní, és un xicot magnífic, treballador, una mica boví, de no gaire lluentor»...*

—He, he, com jo era molt nerviós, quasi frenètic, el tàndem funcionava molt bé. La calma de Rosselló, que era fumador de puros, combinava amb el meu frenesí de fumador de cigarrets, s'equilibraven, i *El Correu* va anar cap amunt.

—*Pla hi comença a escriure a finals dels cinquanta...*

—Sí, en aquella època. Pla coneixia molt el grup tèxtil, i concretament era molt amic de Manel Ortínez. Aleshores, Pla va venir a col·laborar al *Correu*. Al mateix temps, jo havia portat al diari Joaquim Maluquer, que també coneixes perquè va molt per València i és molt amic del Joan, i l'Armand Caraben. Tots dos havien vingut de Suïssa, on havien estudiat amb una beca de la Fundació Patxot. Ja a Barcelona, els vaig fer col·laboradors del diari, l'un escrivia sobre economia, l'altre sobre sociologia. I van ser ells els qui hi dugueren Joan Fuster. Molt bé, Joan Fuster.

—*És l'etapa de la famosa plana dels diumenges del Correu...*

—La plana del diumenge, que eren

amb la gràcia i l'espontaneïtat de la conversa oberta. Jo he assistit a reunions a casa meua, a Calella, amb Fuster i amb Pla enraonant tots dos durant tota la nit i era una exhibició tal, que els acabava dient: «Res, en aquest moment no estan fent cap espectacle al món, ni a Nova York ni a Londres ni a París, que pagui aquesta estona amb vosaltres». I com, a més, ells sabien que eren intel·ligents, sense la hipocresia de la falsa modestia, aleshores ja eren focs artificials el que feien, voluntàriament encesos, i es provocaven un a l'altre i era... inoblidable.

—*L'envege, senyor Escofet. ¿Com valora la presència pública de Fuster a Barcelona?*

—Fuster va ser la consciència crítica de Catalunya a Barcelona, tant quan va escriure al *Correu* com quan ho va fer a *La Vanguardia*. La tasca que feia a València era distinta de la que feia a Barcelona. Allà també era una veu crítica, però, al mateix temps, hi posava aquell entusiasme generós del que crea una consciència col·lectiva. Mentre que aquí primava l'aspecte crític.

Fuster, no ho oblidem, sempre ha es-

«Sóc un fidel devot de la Generalitat» proclama, orgullós, Ibáñez Escofet. Capaç d'aconseguir, vés per on, que l'ex-president Tarradellas i el president Pujol li prologuen alhora el seu llibre d'articles «Les arrels i les fulles». Demanat per quines diferències troba entre els dos presidents, els quals coneix molt bé, em contesta amb una altra pregunta: «Si et dic que s'assemblen enormement, i perquè s'assemblen tant, xoquen tant, ¿t'estranyaria?» Gens, senyor Escofet. Com tampoc no m'estranya gens que al trau de la seua solapa porte la Creu de Sant Jordi.

pació... jo sóc purament i essencialment un periodista. És a dir, un home que no pot fabular, un home que necessita la sotragada de la realitat per a reaccionar i explicar-la; a través, això sí, d'una escriptura el més digna possible...».

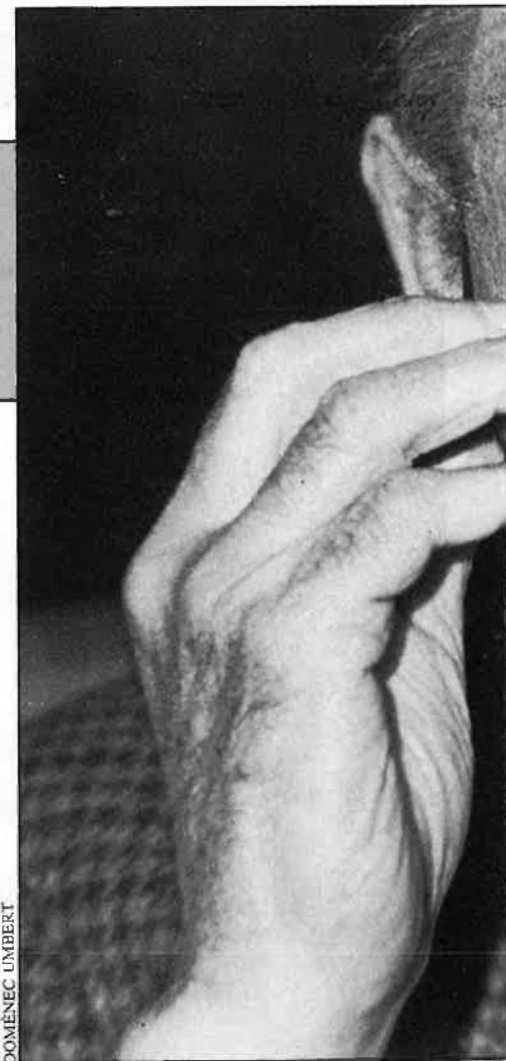
«Aleshores, ja casat i amb dues criatures, entro a *El Correu Català* de la mà de Tarín Iglesias i d'Andreu Rosselló, sense deixar la indústria tèxtil. Va arribar un moment, previ al control del diari pel grup cotoner —Ortínez, Valls Taberner...—, al qual jo estava vinculat, que els del *Correu* em van dir: «¿Vols venir a fer de redactor en cap aquí i deixar-te el tèxtil?» No ho va dubtar.

—*Pla, a Notes per a Silvia, escrivint sobre El Correu, diu de vostè: «El redactor en cap, Ibáñez Escofet, és un home molt intel·ligent, nerviós, agitat, sensible, l'autèntic esperit del diari. És el que fa la primera plana, i, dintre de les possibilitats, la fa molt bé»...*

Pla, Fuster i Moll. I ara ve el Moll. Ja teníem el Fuster i el Pla, i em trobo per la rambla Francesc de Borja Moll: «Home, em ve a la mà, perquè ara podrem fer allò que tenim al cap i que no hi ha manera. I ho farem sota el franquisme, he, he..., els Països Catalans vius. El Pla, que representa la Catalunya del Principat, el Joan Fuster, que representa València, i vostè, que ha de ser el representant de les Illes». De seguida em va dir que sí, i aquella plana del diumenge, com no podia ser d'altra manera, va tenir un gran èxit. És el moment de la gran pujada. Quan jo vaig entrar al *Correu*, tiraven quinze mil exemplars. Quan me'n vaig anar, en tiràvem més de cent mil.

—*¿Com era Fuster en aquell temps?*

—Fusteeer... jo he passat moments gloriosos amb el Fuster. Fuster era un home que parlava igual que escrivia, era el Fuster brillant de sempre, però

DOMÈNEC UMBERT

tat un noi sacrificat. Potser això la gent no ho valora prou. Fa el que fa perquè ho sent, però, alhora, perquè hi posa una dosi importantíssima de sacrifici, de voluntat de servei. Fuster és un home encantador en tots els aspectes. ¿Com està ara? Ja dic a la meua dona que un dia agafarem el cotxe i marxarem a Sueca a visitar-lo. No l'he vist des de la presa de possessió de la càtedra...

—Està bé, vull dir que continua sent el Fuster de sempre. Al setembre del 63 Fuster, Pla, Ortínez, Sardà, Maluquer, vostè... van fer una visita a Montserrat. ¿I això?

—En aquella època, Montserrat pesava molt i el grup cotoner va creure convenient anar-hi. Em vaig encarregar d'organitzar-ho, perquè jo sempre he estat molt montserratí...

—...tant, que, en la immediata postguerra, vostè es va plantejar de fer-s'hi monjo, ¿és cert?

—Sí, sí, en aquest llibre que acaba de sortir sobre l'abat Escarré ho explico. Hi exposo les raons que em feren plantejar aquesta opció, i les raons per les quals hi vaig desistir. A l'any 40, el món

que ens envoltava era molt hostil, era un món que no era el teu, no t'hi trobaves. Mentre a Montserrat semblava que no hi havia passat res, que tot continuava com abans. En la meua suposada vocació no hi havia un impuls místic, sinó la recerca d'un refugi on arredossar-me després de la maltempada. Els monjos ho van veure, i m'ho van saber fer veure de seguida.

—A pesar del seu posterior decantament per Poblet, Pla, en aquella època, anava molt obsedit amb Montserrat.

—Sí, molt. Montserrat hi va travessar moments difícils, dolorosament difícils, amb una divisió dins de la comunitat molt forta, que va donar lloc a la fundació de Cuixà. Un dia, van anar al mas a veure'l i li vaig començar a explicar la situació de crisi de Montserrat. «Sembla mentida, sembla mentida...», feia. En Pla creia en les institucions estables, i Montserrat ho era. I que Montserrat s'esmicolés no ho entenia. No ho entenia, no com a cristià, que no ho era, sinó com a conservador. «¿Per què no anem a Cuixà?», ens va dema-

nar. «D'acord, demà el vindrem a buscar». «Fantàstic, fantàstic...».

L'endemà, ell, la meua dona i jo, amb el Sis-cents que encara tenia, fèrem via cap a Cuixà. Dinàrem a Can Duran, prop de Prada. Allà el vaig informar a fons del drama de Montserrat. I enmig de la història se'm posà a plorar. Però se'm posà a plorar amb un sentiment que em vaig quedar... «Buaaaaah». «Pla, no s'ho prengui així, home, és greu però...» «Buaaaaah... Per fi, vam arribar a Cuixà, i allà tocava els monjos com si toqués relíquies: «Facin bondat, facin bondat...», els deia, paternal. A partir d'aleshores, sempre que parlaven del Pla adust, del Pla empenyador, del Pla menyspreador, jo deia: «Sí, però també és un sentimental enorme...».

—«Un sentimental que es defensa urpant» fa la seua plàstica i ajustada definició del senyor Pla. ¿Pla és essencial per als periodistes catalans?

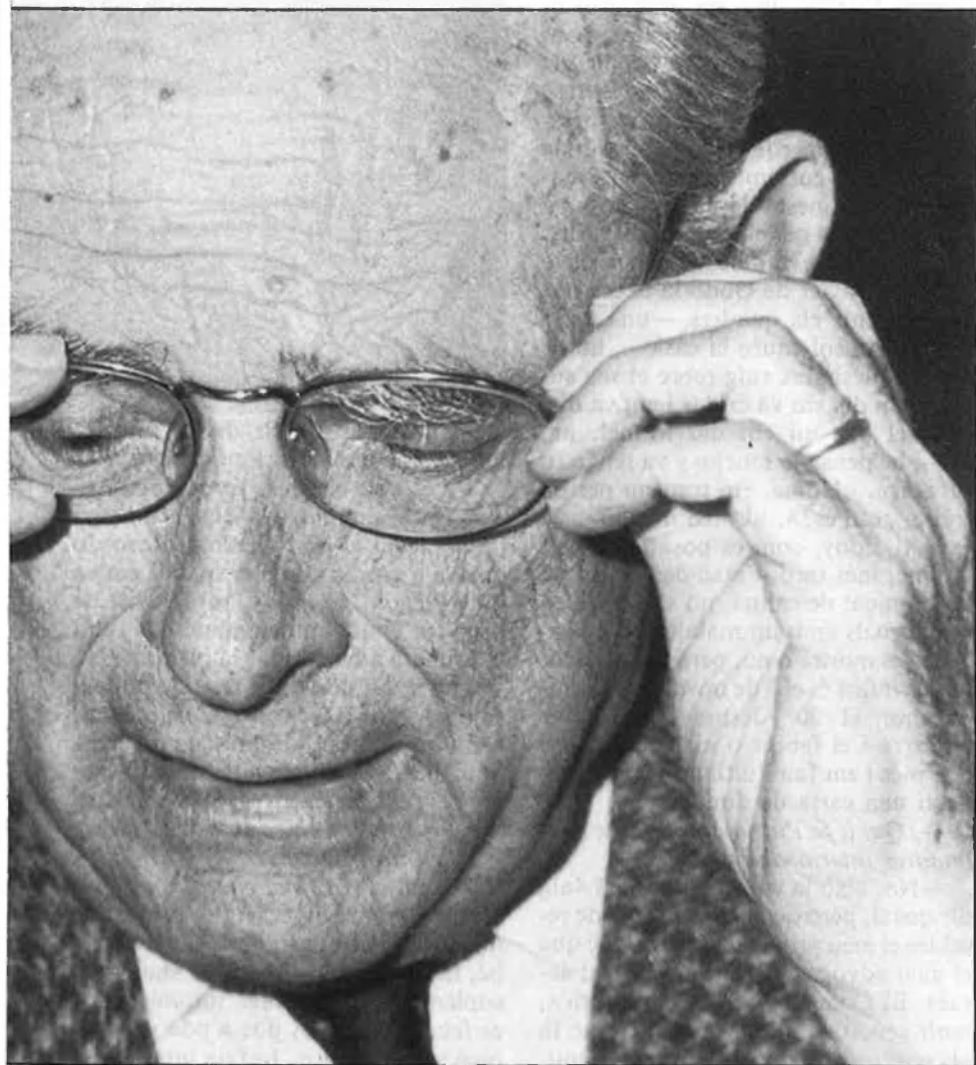
—¡I tant! Pel que fa a mi, inclús — jo he llegit molt Pla — he arribat a la conclusió que estic molt marcat per l'estil de Pla. No dic, ni de bon tros, que sigui com Pla, sinó que hi ha una evident influència de la seva manera de dir en el meu escriure. I, si escrigués habitualment en català, encara se'm notaria més... O no, perquè escrivint en castellà, tots dos hem de fer un esforç de falsificació històrica tal, que potser encara acosta més les nostres escriptures. Sigui com sigui, l'obra de Pla és ineludible per a qualsevol periodista català amb cara i ulls.

—Tornem a la biografia d'un d'ells. Redactor en cap, subdirector, director de facto, ¿per què no ha estat mai director d'El Correu o de La Vanguardia?

—Suposo que ja podem dir-ho: per desconfiança política. Jo sóc un home moderat, sóc un home que em poden tenir a *La Vanguardia* i no passa res, i em poden tenir a *El Correu* de l'època, i no passava res. Però, és clar, jo sóc un catalanista públic. No sóc res més. Però hi ha moments, sobretot en el franquisme més dur, que ser catalanista t'impossibilitava de ser director. Sistema: aprofitar tot el que creien que jo tenia de bo, no solament en l'aspecte tècnic de fer un diari, sinó en l'aspecte de donar-li una certa orientació a aquell diari, sense que en fos el responsable últim...

—En el *Tele-eXprés* sí que ho va ser...

—No tens ni idea el que em va costar ser director del *Tele-eXprés*, eh, molt, molt. És més, hi va haver un moment en què em vaig trobar sense feina. Havia deixat el *Correu* perquè m'havien fet director del *Tele-eXprés*

en passar els Godó a controlar-ne el 50 per cent del capital, però el nomenament ens va frenar per pressions de dalt...

—*¿De dalt? ¿D'aquesta casa?*

—De part d'aquesta casa, també. No del Conde de Godó, que m'havia elegit a suggerència de Manuel Aznar, que s'havia enamorat de la manera com fèiem el *Correu*, però sí de part d'aquesta casa, sobretot del Ministeri d'Informació i Turisme, i més concretament d'un home que deia que era amic meu, Manuel Jiménez Quiles, director general de premsa, que va congelar el nomenament, i fins i tot va vetar el meu accés a director de l'Escola de Periodisme de l'Església, on feia de professor.

—*¿Com van salvar l'entrebanc?*

—Constatant que aquests afers es perden més per baix que per dalt, el mateix Conde de Godó va decidir anar sol a veure Fraga. El Conde, al qual aquesta gent tenia molt de respecte (com venien d'on venien, davant d'un ric, tothom s'ajupia), s'hi va limitar a dir: «Quiero a éste de director». «No faltaba más, eso está hecho» va fer, sol·lícit, el Fraga. Més tard, jo, que també era a Madrid, vaig passar per l'hotel on posava el Conde, i tenia una targeta personal al meu nom que deia: «Ya es usted director del *Tele-eXprés*. Un abrazo. Conde de Godó».

—*Això va ser al setembre del 68...*

—I vaig ser-ne director fins al març del 76. Vam fer un diariet molt com cal, un diari que va tenir la virtut de connectar amb un públic jove, inquiet, culte, actiu, en expansió. I és que jo sempre he tingut unes quantes obsessions professionals, i una de les més fixes és que no es pot dirigir un diari sense conèixer el rostre del teu lector.

Tu no pots fer un diari al teu aire, ignorant quina classe de lectors tens o busques. O bé has de buscar aquell lector que llegeixi allò que tu creus que has de fer, i costa de trobar; o bé has de donar al teu lector natural aquella cosa que demana, bé que sempre matisat per allò que hi poses de la teva part. Al *Tele-Exprés* tinguérem sort i trobàrem, no sense dificultats, el nostre públic lector.

—*Amb tot, aquells darrers anys de la dictadura degueren ser molt durs.*

—Molt, molt. Tinc una anècdota immortal. En un col·legi de Barcelona van encarregar als nens que escriguessin sobre el diari que llegien els pares. I una nena hi va posar: «El director del *Tele-eXprés* és un senyor que no pot dirigir perquè es passa el dia al jutjat». I era veritat, he, he, i era veritat. Vaig conèixer tots els jutjats de Barcelona,

inclosos els de guàrdia i un de militar.

—*El cas de Huertas Claveria...*

—Huertas fou condemnat a tres anys en un consell de guerra per un article contra alguns militars, com saps.

—*Vostè ha declarat, molt sumàriament, que un partit, el socialista, va creure que s'havia d'apoderar del Tele-eXprés. ¿Què va passar, exactament?*

—Mira, aquesta és una història que encara no vull explicar a fons, perquè hi ha molts punts foscos i em sabria greu acusar qui no he d'acusar. Tot i això, en efecte, va ser una operació dels socialistes —tots amics meus i tal— per apoderar-se del *Tele-eXprés*. Si darrere d'aquell progressisme, darrere d'aquella joventut, darrere d'aquella vitalitat, hi havia el socialisme, és clar, això era una bona operació per a ells. En principi, perquè després la davallada va ser indeturable.

—*¿L'operació va començar abans o després del seu infart del novembre del 75?*

—Va començar abans, però es va enfortir després. Va començar quan el cas Huertas. Va començar a fer córrer que jo no l'havia defensat amb prou entusiasme. És clar, això era anar erosionant la meua figura: «Nosaltres hauríem fet...» No haurien fet res. Jo els coneixia a tots, i eren uns cagats. Ara, per darrere, sí. Com, a més, les pressions militars perquè em traguessin de director eren contínues, la meua situació era molt inestable, la qual cosa va ser aprofitada per ells per a jugar fort.

A pesar que també començaren a vendre a Javier de Godó la necessitat de rejuvenir els quadres —una vella trampa on sol caure la casa—, he de dir que aleshores vaig rebre el seu suport. Un dia em va cridar i em va dir: «Manel —a mi em diu Manel, he, he—, he pensado mucho y ya tengo tu sucesor». «Home, em trauc un pes de sobre, ¿qui és?». «Usted mismo», va fer. Ai, cony, com es posaren.

Tinc, més tard, l'atac de cor, hi ha un moment de calma, no s'atreveixen a ser cruels amb un malalt que no saben si es morirà o no, però s'impacienten. L'infart és el 8 de novembre, Franco mor el 20, després ve l'Arias Navarro i el febrer o març ja no poden més i em fan l'ultimàtum, que redacti una carta de dimissió...

—*¿Qui li fa l'ultimàtum? ¿Els seus quadres intermedis?*

—No, això ja ve de dalt. Jo els vaig dir que sí, però que abans havien de resoldre el meu problema. No calgué que el meu advocat, Roca Junyent, hi actués. El Conde —que és molt curiós, molt generós i molt senyor pel que fa als seus treballadors—, tot respectant-

me la categoria i els drets, m'oferí incorporar-me a *La Vanguardia*.

—*I el Tele-eXprés, força agitat.*

—Encara manava l'Arias Navarro i ja va plegar el nou director. Recordo que vaig entrar al seu despatx i em va dir «Plego». «Recony, tu has vist de prop tot el que jo he aguantat, i tu, a la primera adversitat, ¿ja plegues? No fareu res». I no va fer res. Com a periodista, no va fer res, s'hi va acabar. I el *Tele-eXprés*, després de diversos mulladers, va caure en mans del bufanúvols de l'Augé. Va ser la fi del diari.

—*I vostè, a La Vanguardia, ¿què hi feia, en un principi?*

—Vinc a *La Vanguardia* després d'haver-me recuperat de l'infart, i m'aparquen en l'estudi de suplement, he, he, vaig estar un temps analitzant suplement dominicals, mirant el que es feia pel món. A poc a poc vaig començar a escriure. Jo feia una secció,

«Aquella olor de tinta i de paper que se't posa al cap...»

mandar tres. La Santíssima Trinidad es el gran misterio de la Iglesia Catòlica. Imagina't, i això és teologia, i aquí som tres desgraciats. Ha d'anar malament per força...».

—¿Per què creu vostè que hi posaren els altres dos directors adjunts? Gaziel, a la Història de la Vanguardia, explica que això és una tàctica per continuar manant directament els Godó...

—Més que per manar l'editor —a *La Vanguardia* manen sempre els Godó—, era un intent de fer el joc polític del tres. Jo sóc un catalanista moderat, no moderat en tant que catalanista, sinó en tant que ciutadà; de catalanista en sóc, i prou. Després van posar un director afí als socialistes, i un altre que no té cap compromís polític. Comptaven que el contrapès dels tres ajudaria a fer un producte apte per a tothom, on ningú se sentís exclòs i així augmentar el camp de presència del diari. Això, en política, no és veritat... Totes aquestes històries acaben malament. Malament o bé, la nostra història també ha acabat.

—El canvi d'equip de direcció de *La Vanguardia* manté espectant el tot Barcelona.

—Després de sortir la informació, correcta, al *Diario 16*, l'empresa ens va cridar i ens va fer saber que hi havia canvi de direcció. Joan Tàpia passarà a ser-ne el nou director...

—¿També tindrà tres directors adjunts?

—Sembla que només n'hi haurà un.

—¿Qui?

—Es parla de Jaume Serrats, però encara no està confirmat. Ja veurem, ja veurem, perquè amb aquest equip de direcció, *Convergència* no hi és representada i els socialistes surten molt reforçats. I segons l'última enquesta que hem fet, el 37 per cent dels lectors de *La Vanguardia* voten *Convergència* i *Unió*. I de tots els altres partits cap no arriba a tenir el 5 per cent de lectors.

—¿Ni el PSC?

—Ni el PSC. El votant socialista prefereix *El País* o *El Periódico*, sembla.

—¿Com s'explica aquesta decisió? ¿Té dificultats econòmiques la casa?

—No, en absolut. *La Vanguardia* està travessant un dels moments d'or de la seva història quant a economia. Mira aquest full: el 45 per cent del diari és publicitat. 40 pàgines de publicitat en *La Vanguardia* són molts diners, molts.

—Es parla d'un pacte de la casa amb el PSOE per tal de gestionar conjun-

tament una de les futures cadenes privades de TV, davant de l'actitud si fa no fa discola de PRISA enfront dels socialistes...

—Ho ignoro totalment...

—*Convergència* deu estar preocupada amb aquesta situació.

—Sí, ho està. I ells també estan preocupats. La prova és que tot s'havia de resoldre amb molta rapidesa, i ara mateix (22 d'octubre), encara està tot parat.

—Quan s'execute la decisió ¿quin serà el seu estatus en *La Vanguardia*?

—La casa i jo tenim acordat, ja fa anys, que quan em jubili, hi seguiré escrivint. La sort d'aquesta casa és que és fidel als seus compromisos, als seus treballadors. Aquí es jubila tothom amb el sou sencer. Ara, el que no poden fer-me és degradar-me. Si només hi ha un director adjunt i jo ja no tinc edat per tornar a ser-ne subdirector, tornar-hi no m'agrada, ja em diràs. Tampoc no sóc un home que pugui passar a ser assessor o algun càrrec semblant. La meua categoria professional és estrictament periodística. No m'interessa ser conseller. Jo sóc periodista. Sistema: passo a ser un periodista jubilat que vol continuar escrivint en el seu diari.

—Tot plegat, ¿com analitza el que està passant?

—Jo diria que *La Vanguardia* és fidel a ella mateixa, que no fem coses noves, tot són esdeveniments que ja han passat. Els tres directors actuant, encara que en aquest cas amb el títol d'adjunts, el primer Conde de Godó ja ho va fer tres vegades. Els canvis sobtats de director també s'han produït en aquesta casa per raons múltiples. La casa mana. No és una d'aquelles societats on hi ha un conseller-delegat entre la propietat i la redacció. Aquí manen els Godó.

Mira, deixa que t'explique un cas. La nit del 23-F, tots estàvem per aquí, nerviosos i expectants per veure com acabava allò. A les dotze de la nit, entro al despatx del Conde. I em trobo el Conde de Godó i la senyora asseguts i silenciosos, així, lligats a la propietat. No feien res, no podien fer res, tot era ser-hi.

Els Godó, contra la majoria dels grans propietaris, no han estat mai absentistes. I les coses que passen són fruit de la persona que, amb poder absolut, viu plenament els avatars del diari. Les decisions de botiguer en una empresa enorme. Perquè ells hi són com el meu avi estava al davant de la nostra botiga. *La Vanguardia* és un món a part. I una institució fonamental per a l'estabilitat de Catalunya. □

primer al *Correu*, després al *Tele-Exprés*, que es deia Punta Seca, que vaig escriure en català i en castellà, i per la qual em van donar el premi Ciutat de Barcelona. És curiós, potser som el meu fill Jordi i jo els únics pare i fill que tenen aquest premi. M'agrada.

Torno a escriure i ressuscito la secció a *La Vanguardia*. Unes notes breus, una mica com l'Escarpit, però més del país, sense tanta filosofia acumulada. I començo a fer editorials polítics, i, a cavall del creixement i enfortiment del catalanisme, passo a ser-ne subdirector, i, més avant, director adjunt únic. Paco Noy, el director, m'hi va reclamar.

—Això no obstant, aviat la casa va nomenar dos directors adjunts més.

—Sí, Roger Jiménez i Josep Maria Sòria. Quan m'ho va comunicar, ja li vaig dir a Javier: «A tu abuelo, esta fórmula ya no le salió bien. Y a tí tampoco te dará resultado. No pueden